

10. Реброва О.Ю. Описание процедуры и результатов статистического анализа медицинских данных в научных публикациях// Международный журнал медицинской практики. — 2000. — № 4. — С. 43-46.

11. Коробейников Г.В., Коробейникова Л.Г., Дудник О.К. Контроль за психофизиологическим состоянием спортсменов высокой квалификации в условиях напряженной мышечной деятельности // Международная научно-практическая конференция государств — участников СНГ по проблемам физ.культуры и спорта.— Минск: БГУФК, 2010.— С. 120—125.

12. Голуб И. В. Прогностические критерии адаптационных способностей организма человека к экстремальным средовым условиям / И. В. Голуб, В. И. Голуб, Я. В. Голуб // Сб. научн. основ физического воспитания и спортивной тренировки «Республиканский сборник научных трудов по проблеме высшего спортивного мастерства». СПб., 1996. С. 123–126.

ӨОК 371.37.03

<https://doi.org/10.53355/19695-6918-7248-i>

ЖАҢА НДАНУДАҒЫ ДҮНИЕТАНЫМ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

Даукенова А.А., Шоранов М.А., Әбен Д.А., Алтынбеков Ә.А., студенттер

Ғылыми жетекшісі: Рахымбеков А. Ж., ф-м.ғ.к., профессор

І. Жансүгіров атындағы университет, Талдықорған қ.

E-mail: rahim_tal@mail.ru

Мақалада ғылым тұжырымдамасын дамытуға қатысты ғылыми әдіснамалық көзқарастар талқыланып, эволюция тұжырымдамасы ең тұжырымдалған, түбегейлі зерттелген деген қорытынды жасалды. Қоғам мен табиғат арасындағы процестердің өзара байланысы осы тұжырымдамаға негізделген.

Тірек сөздер: білім беру, тұжырымдама, технология, мәдениетті тарату, жүйелі ойлау, парадигма, интеграция.

В статье обсуждены научные методологические взгляды на развитие концепции науки, сделан вывод о том, что наиболее сформулированным, фундаментальным образом изученным является концепция эволюции. Обобщен вывод о том, что взаимосвязь и соотношения процессов между обществом и природой основывается на этой концепции.

Ключевые слова: образование, концепция, технология, трансляция культуры, системное мышление, парадигма, интеграция.

The article discusses scientific methodological views on the development of the concept of science, concludes that the most formulated, fundamentally studied is the concept of evolution. The conclusion is summarized that the relationship and correlation of processes between society and nature. it is based on this concept.

Keywords: education, concept, technology, culture translation, system thinking, paradigm, integration.

Адамның қоршаған ортасы жасанды техникалық орта мен қоғамнан тұрады. Адам өз қолымен жасаған барлық нәрсе-бұл техникалық орта (мысалы: үй жануарлары, дәрі-дәрмектер, киім, механизмдер, үйлер және т.б.). Бұл ретте "Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" ҚР Заңының (бұдан әрі-қала құрылысы туралы заң) талаптарына, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес екенін ескеру қажет.

Техникалық орта адамның физикалық және ақыл-ой еңбегінің, басқаша айтқанда, білім мен ғылымның арқасында пайда болды. Техникалық орта адамзат табиғатын ұзақ мерзімді түпкілікті зерттеу арқылы қалыптасады (модельденеді). Ал психоэлеуметтік орта (қоғам) осы қоғамға жататын элеуметтік-саяси институттар негізінде қалыптасады және дамиды[1]. Мұндай институттар ретінде мемлекеттің құқықтық және идеологиялық негіздерін, қоғамның элеуметтік-экономикалық дамуының сипаты мен деңгейін, осы қоғамда маңызды орын алатын отбасылық, топтық, ұйымдастырушылық, рулық, ұлттық, діни, ғылыми және т.б. түрлі әдет-ғұрыптар мен дәстүрлерді ажыратуға болады. Сонымен қатар, техникалық және психоэлеуметтік орта адамға қатты әсер ететінін байқау қиын емес. Сондықтан, табиғаттың, ғылымның, техниканың және қоғамның даму заңдылықтарын білмей, қазіргі әлемдегі өмір, әрине, қазіргі адам үшін белгілі бір қиындықтар туғызады.

Ғылымның дамуы нәтижесінде біздің өміріміз тек бір ұрпақта үлкен өзгерістерге ұшырады. Қоршаған орта туралы ақпарат ағыны бірнеше жыл ішінде бірнеше есе артады. Егер адамның осы ақпарат ағынын жеткілікті деңгейде қабылдауға уақыты болмаса, онда ол жағдайға ие болмайды. Қоғамның даму процесінде мүлдем жаңа ғылыми пәндер пайда болуына, сондай-ақ олардың тармақталуы мен салаларға бөлінуіне байланысты. Ғылымды салаларға бөлу нәтижесінде қазіргі уақытта ғылымда 15 мыңнан астам ғылыми пәндер бар. Әрине, осыған байланысты адамзаттың қоршаған табиғат пен қоғам туралы білімінің тереңдігі мен дәлдігі едәуір артты. Сонымен қатар, ғылымның әртүрлі салалары мен ғалымдар арасындағы байланыс пен өзара түсіністіктің әлсіреуін мойындау керек. Тіпті кейбір жағдайларда бір ғылымның әртүрлі салаларында жұмыс істейтін ғалымдар басқа саладағы зерттеулердің әдістері мен нәтижелерін мүлдем білмейді.

Қазіргі уақытта ғылым әлемді тек объективті сипатта жасайды және шығарады зерттеу әдістері мен құралдары. Ғылым саласы арасындағы байланыстың бұл жаңа тәсілі интегративті немесе пәнаралық атау алды. Қазіргі уақытта дамыған капиталистік елдер жалпы ұлттық табыстың 2-3% - ын ғылымға жұмсайды. Бұл шығындарсыз елдің қорғаныс және өндіріс саласының жоғары деңгейін сақтау мүмкін емес. Ғылым экспонент бойынша дамиды, яғни ғылыми ақпарат пен ғылыми жұмыс көлемі әр 10-15 жылда екі есе артады. Ғылымдардың көбеюі нәтижесінде ғалымдар саны артып келеді. Егер 1900 жылы ғалымдардың саны 100000 болса, қазіргі уақытта олардың саны 5000000-ға жетті (яғни жер шарында тұратын мың адамның бірі) [2].

Біздің жаңа капиталистік дәуірімізде көптеген құбылыстар ғылыми әдіснамаға сәйкес қалыптасады. Әрине, адамзат еңбекті ғылыми ұйымдастыруға әлі қол жеткізе алмаса да, ғылыми принциптер еңбекте қолданылады. Осыған сәйкес, осы қағидаларды қолдану үшін, ең алдымен, оларды білу қажет, өйткені дамып келе жатқан капиталистік өндіріс жаңа табиғи ресурстарды, технологиялар мен машиналарды енгізуді қажет етеді.

Адамзат санының 1900 жылғы 1 миллиардтан 2000 жылы 6 миллиардқа дейін күрт өсуі, жаппай сауаттылық, ғылыми революция, ғылыми-техникалық прогресс, өкінішке орай, адамзаттың мәдениеті мен дүниетанымының мұндай дамуына себеп болған жоқ. Әдетте, ғылымның қалыптасуы шынайы ғылымдарға ұқсас әртүрлі жалған ғылымдар мен ілімдердің пайда болуымен қатар жүреді. Мысалы, астрономиямен қатар астрология үлкен жетістікпен, парапсихология психологияның жанында қолданылады. Ғылыми жетістіктермен қатар надандық пен тағымен қатар діннің, мистицизмнің, окультизмнің және жалған ғылымның жаңа формалары таралуда. Осыған сәйкес табиғат пен қоғам дамуының жалпы қағида-тұжырымдарын, әлемнің ғылыми бейнесіне сәйкес дүниетаным тұжырымдамаларын білмеу көбінесе діни және ұлттық экстремизмге алып келеді[3].

Гуманитарлық салада оқитын студенттің жалпы білім деңгейі, ойлау мәдениеті және ғылыми дүниетанымның қалыптасуы оның дамуы мен ғылымның бүкіл тарихында пайда болған маңызды ұғымдармен танысуымен анықталады. Сонымен қатар, бұл пән қоршаған ортаға тұжырымдамалық көзқарасты қалыптастыруға, эрудиция деңгейін арттыруға, жалпы мәдениет пен жауапкершіліктің пайда болуына ықпал етеді.

Сонымен, тұжырымдама дегеніміз не? Өздеріңіз білетіндей, ғылыми зерттеулердің нәтижесі теориялар, заңдар, модельдер, гипотезалар, эмпирикалық тұжырымдар болып табылады. Әрқайсысының өзіндік мағынасы, мағынасы бар, бірақ бұл ұғымдарды "тұжырымдама" сөзімен біріктіруге болады. Яғни, "тұжырымдама" термині белгілі бір көзқарастар жүйесі, белгілі бір құбылыстар, процестер, белгілі бір жұмыстың негізгі ойы ретінде түсініледі.

Ғылыми әдіснамалық көзқарастардың ішінде эволюция тұжырымдамасы ең тұжырымдалған және түбегейлі зерттелген. Эволюциялық тұжырымдама Қазіргі әлемдегі барлық ғылымның негізін құрайды деп қателеспеймін. Осы тұжырымдамаға сүйене отырып, біз қоғам мен табиғат арасындағы процестердің өзара байланысы мен қатынасын анықтайтын барлық басқа жаратылыстану тұжырымдамаларын дұрыс түсініп, түсіндіре аламыз.

Ғылым тұжырымдамаларына ғылымдарды жіктеу мәселесі де жатады. О. Комте алғашқылардың бірі болып ғылыми классификацияны жасауға тырысты. Ол ғылымды жалпыдан жеке түрлерге, қарапайымнан күрделі және нақты түрлерге біріктіретін сызықтық жіктеу деп аталатын жіктеуді ұсынды. Өз кезегінде Б.Кедров ғылымды ғылыми білімді үйлестіру және субординациялау принциптерін сақтай отырып жіктеуді ұсынды. Оның пікірінше, ғылым үшке бөлінуі керек-жаратылыстану, гуманитарлық және техникалық ғылымдар. Бірақ қоғамда ғылымның қалыптасқан гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдарына бөлінуі қолданылады. Тіпті Англияда білім беру жүйесі қатаң гуманитарлық және табиғи-техникалық [4-6].

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Горелов А.А. Концепции современного естествознания. Москва: Центр, 2015, 208 б.
2. Концепции современного естествознания: Учебник для вузов, Под ред. проф. В.Н.Лавриненко, проф. П.Ратникова. –М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 2018, -271 б.
3. Мукашев З.А. Концепции современного естествознания: курс лекций. Алматы: ВШП Әділет, 2019, 150 б.
4. Потеев М.И. Концепции современного естествознания – СПб.: изд-во «Питер2010» –352 б.
5. Рузавин Г.И. Концепции современного естествознания: Учебник для вузов. – М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 2017, -288 б.
6. Алексеев В.П., Першиц А.И. История первобытного общества. М.: Высш школа.: 2019

ӘОЖ

<https://doi.org/10.53355/c4585-9267-7621-o>

АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН ЖОБАЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРҒА ТАЛДАУ

Есенғабылов Ильяс Жансеркенович п.ғ.к.

Сергазин Сейілбек 4-курс білімгері

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті

E-mail: ilias_e@mail.ru

Қазіргі уақытта компьютерлендіру іздестіру және жобалау ұйымдарының қызметіне тез еніп, жобалау жұмыстарын сапалы жаңа деңгейге көтеруде, бұл кезде жобалаудың қарқыны мен сапасы күрт артады, бұрын тек жеңілдетілген деп есептелетін көптеген күрделі инженерлік мәселелер негізді түрде шешіледі. Бұл көбінесе тәуелсіз және жалпы техникалық бағдарламаларға қосымшалар түрінде болуы мүмкін тиімді мамандандырылған бағдарламаларды қолданумен байланысты. Бұл ғылыми жұмыста құрылыс индустриясындағы жобалаушының жұмысын автоматтандыруда AutoCad бағдарламасының мүмкіндіктері қарастырылады.

Тірек сөздер: AutoCAD, компьютер, автоматтандыру, жобалау процесі, программалар.